

ЕСЕ: ПРО ДЕЯКІ ПАРАЛЕЛІ ЛАТИНІКИ І УКРАЇНІКИ

Джунь Йосип

*доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри математичного моделювання
Приватний вищий навчальний заклад
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Відомий цілому світу і факультету кібернетики МEGУ професор КПІ Є. А. Мачуський, завідувач кафедри фізико-технічних засобів захисту інформації, п'ять років працював над створенням енциклопедичного навчального довідника «Радіотехніка», який вперше вийшов друком в 1999 р. у видавництві «Вища школа». Плідно працюючи над цим довідником і ретельно виявляючи походження тих чи інших термінів, і їх коренів професор прийшов до дуже цікавих висновків про близьку спорідненість цілого ряду термінів латиніки і україніки. Ці паралелі, є насправді дуже цікаві для української мови знахідки. Професор і співробітниця кафедри Л. Лісовська повідомляють у статті: «Мова, як жива істота або ліричні перестороги до енциклопедичного термінотворення», що була направлена з Києва на кафедру математичного моделювання МEGУ. Ця стаття відкриває цілий ряд несподівано глибоких паралелей між латинською і українською мовами, неочікуваних і важливих.

Наприклад:

Calamitas – лихо, шкода. Каламутний?

Cubile – ліжко, постіль. Кубло?

Cunae – колиска. Куняти?

Curculio – хлібний жучок. Куркуль?

Garrulatio – балаканина. Горлати?

Guttur – горло, гортань гуторити?

Lamenton – голосити, ридати. Лементувати?

Lascivus – веселий, грайливий. Ласкавий?

Motatio – прискорений рух. Мотати?

Mordeo – мучити, терзати. Мордувати?

Turba – замішання, хвилювання, сварка. Турбувати?

Murus – стіна. Мур?

Vincio – зв'язувати. Вінок, віник?

Aratio – оранка.

Dormito – дрімати.

Gluttio – глитати.

Lappa – лопух.
Larva – злий дух, лярва.
Cuspis – спис, вістря.
Tricuspis – тризуб.
Meta – мета.
Mitto – метати.
Misceo – мішати.
Plecto – плести.
Re-sto – решта.
Ruina – руїна.
Tero – терти.
Verto – вертати.
Visco – візія.
Pendo – платити (pension, stipendium)
Metere – мітла.
Penis – хвіст.
Peniculus – пензель, китиця, мітенка.

Автори роблять висновок, що немало таких самородків в українській мові, і можна добре пастися на некошених луках української термінології. З чим повністю згодні і ми. Можна скласти, як бачимо, цілий словник споріднених латинських і українських слів, що було б цінною знахідкою для української мови і для авторів інших українських словників в різноманітні наук.